

GHID PRACTIC PENTRU REDUCEREA ACCIDENTELOR ASUPRA FAUNEI SĂLBATICE ȘI INTERVENIREA ÎN SCOPUL SALVĂRII ACESTEIA

ACDB
Action for wildlife

Text: Dragomir Alina, Dragomir Matei-Ionuț
Design: Dragomir Alina

ACDB
Str. Ion Creangă, nr. 12, Focșani, jud Vrancea
office@acdb.ro
www.acdb.ro
facebook.com/OrganizatiaACDB

INTRODUCERE

1. Impactul infrastructurii rutiere

- Efectele de barieră
- Victime în rândul animalelor sălbatice

2. Măsuri care vizează comportamentul șoferilor

- Ce ar trebui să faceți pentru a reduce numărul accidentelor cu animale sălbatice?
- Ce ar trebui să faceți dacă vedeți un animal sălbatic pe drum?
- Ce se întâmplă dacă producerea accidentului este inevitabilă?

3. Ce faci când găsești un animal sălbatic aflat în dificultate?

- Semne că un animal este bolnav sau rănit
- Capturarea și transportarea animalului
- Cum procedați dacă găsiți un pui de animal sălbatic?

2

3

3

4

6

7

8

8

9

9

10

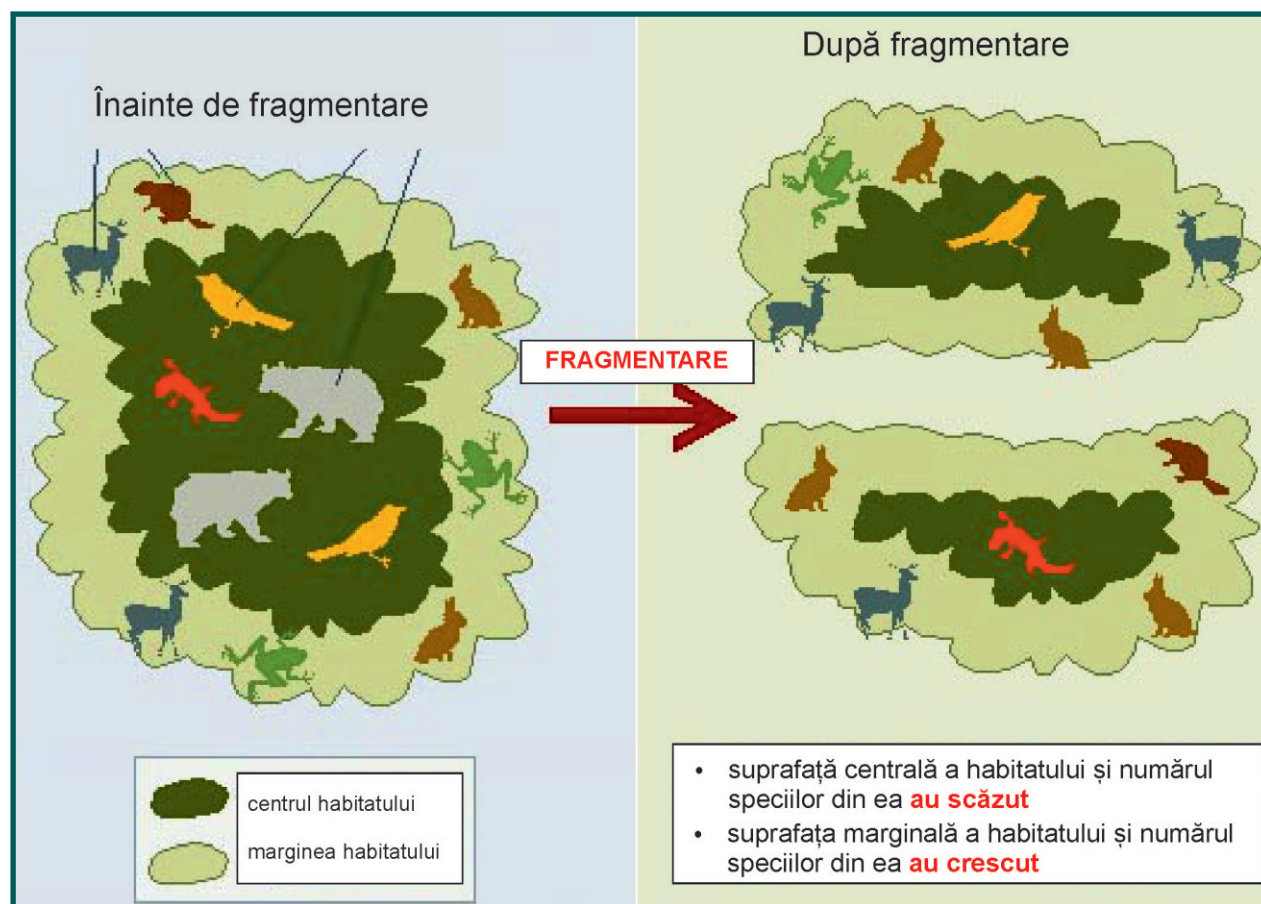
11

Introducere

Aproape zilnic, animale sălbatice sunt accidentate sau chiar ucise din cauza activităților umane, uneori lăsând în urmă și pui orfani. În fața acestei realități venim cu acest ghid, care cuprinde atât recomandări pentru reducerea numărului cazurilor de accidente ce includ fauna sălbatică, cât și pașii care trebuie urmați în momentul găsirii unui animal sălbatic aflat în dificultate.

Multe dintre animalele sălbatice ținute în captivitate în condiții improprii (fapt interzis prin lege) nu supraviețuiesc. De aceea, este bine ca ajutorul nostru pentru fauna sălbatică să înceapă cu prevenirea accidentelor. Numărul de cazuri în care animalele sălbatice au nevoie de ajutor se poate reduce dacă vom înțelege mai bine care sunt motivele care cauzează accidentele cele mai frecvente.

Rețelele de transport divid habitatele naturale în petice mici și izolate și pot crea bariere între peticele rămase. Acest lucru poate avea două efecte principale asupra speciilor: în primul rând, poate să reducă mărimea suprafețelor peticelor de habitat atât de mult încât acestea să nu mai poată suporta, în mod viabil, populații de specii importante, în al doilea rând, poate avea ca rezultat faptul că peticele rămase sunt atât de izolate unul de celălalt, încât indivizii au o mică șansă să se deplaseze între teritorii. Această incapacitate de a se mișca face ca speciile să fie vulnerabile la extincție locală și regională.

Consecințele asupra vieții sălbatice cauzate de construirea infrastructurii rutiere includ: mortalitatea, pierderea habitatului sau degradarea acestuia, poluarea, alterarea microclimatului și condițiile hidrologice, precum și creșterea activității umane în ariile adiacente. În plus, drumurile, căile ferate și canalele navigabile au impus bariere de circulație pentru multe animale, bariere care pot izola populațiile și pot duce la scăderea populației în timp.

Mai departe vă vom prezenta modalități în care fiecare dintre noi poate contribui la reducerea accidentelor (reducerea vitezei mașinii pe care o conducem atunci când traversăm zone împădurite sau suntem lângă ape curgătoare, abordarea unei atitudini pasive atunci când în pădure sau la picnic întâlnim un animal/pasăre cu pui etc.).

1. Impactul infrastructurii rutiere

- Pierderea habitatului vieții sălbatice
- Efectele de barieră
- Victime în rândul animalelor sălbatice
- Perturbarea și poluarea

În practică, în mod normal aceste efecte interacționează și pot crește în mod semnificativ impactul lor negativ.

Efectele de barieră

Efectul de barieră cauzat de drumuri și căi ferate este probabil cel mai mare impact ecologic negativ pe care îl au. Capacitatea de răspândire a organismelor individuale este unul din factorii cheie în supraviețuirea speciilor. Abilitatea de a se deplasa în anumite zone în căutarea hranei,

Sursa <http://environment.geog.ubc.ca/urban-wildlife-in-vancouver/>

adăpostului sau a partenerului este influențată negativ de barierele cauzate de izolarea habitatului.

Impactul asupra indivizilor afectează dinamica populației și, de multe ori, amenință supraviețuirea speciei.

Singurul mod prin care poate fi evitat efectul de barieră este de a face infrastructura mai permeabilă pentru viața sălbatică prin folosirea pasajelor de faună, adaptarea tehnologiei sau prin managementul fluidizării traficului. Selectând atent ruta pe care șoseaua o va urma de-a lungul terenului se va putea diminua problema barierelor.

- **Bariere fizice.** Pentru majoritatea mamiferelor mari, infrastructura devine cu adevărat o barieră doar dacă este împrejmuită sau are un trafic de mare intensitate. Pentru animale mai mici, în special pentru nevertebrate, însăși suprafața și marginile șoselei reprezintă o barieră considerabilă, fie substratul este inconfortabil, fie perturbarea este prea mare.
- **Bariere comportamentale.** Este cunoscut faptul că multe dintre speciile sălbatice evită spațiile de lângă drumuri sau căi ferate din cauza gradului de disconfort creat de om (densitatea traficului, dezvoltare secundară). Alte animale, cum ar fi mamiferele mici și anumite păsări de pădure, arată modele comportamentale de evitare asociate cu traversarea spațiilor largi, deschise.

Victime în rândul animalelor sălbatice

Mortalitatea este, probabil, cel mai cunoscut impact al traficului asupra animalelor sălbatice. Milioane de indivizi dintr-o gamă largă de specii de animale sălbatice sunt omorâte pe șosele și căi ferate în fiecare an și mult mai multe sunt rănite. Numerele mari de victime nu reprezintă neapărat o amenințare la adresa populației, dar indică faptul că speciile implicate sunt abundente și răspândite pe scară largă.

Totuși, pentru specii mai sensibile, traficul poate reprezenta o cauză majoră a mortalității și un factor semnificativ pentru supraviețuirea unor specii locale.

Specii sensibile la efectul de barieră al drum și mortalitate cauzată de trafic:

- Specii rare cu o populație mică la nivel local sau cu areale mari de dispersie, așa cum sunt carnivorele.
- Amfibienii sunt în mod deosebit sensibili la accidente rutiere atunci când specii care au mișcări migratorii între teritorii, zilnice sau sezoniere, traversează drumurile în timpul migrării sezoniere la și de la iazurile de reproducere.
- Căprioarele folosesc habitate diferite, în momente diferite ale zilei și de multe ori traversează șoselele sau căile ferate pentru a-și împlini nevoile.
- Specii care migrează sezonier în funcție de anotimp, vara sau iarna, pentru a cauta mâncare.

Evitarea și reducerea mortalității animalelor

Coliziunile între mamiferele mari și mașini reprezintă cel mai vizibil și evident efect al traficului asupra vieții sălbatice. Totuși, multe animale mici sunt, de asemenea, omorâte pe drumuri. În completare, diverse structuri conectate cu infrastructura de transport pot cauza moartea multor animale: păsările de pradă care se lovesc de plasele de pe liniile de cale ferată, mamiferele mici care sunt prinse în canalizări, insectele care mor atunci când sunt atrase de lumina de la becurile de pe stradă, mamiferele care nu pot să iasă afară din canalele cu maluri abrupte.

Ne putem da seama de faptul că numărul real al accidentelor cu efect fatal este mult mai mare, având în vedere faptul că:

- nu toate accidentele sunt raportate;
- rapoartele existente sunt adeseori incomplete sau inconsistente;
- nu toate animalele mor pe loc, unele dispar în pădure după accident, moartea lor ulterioară neputând fi pusă pe seama leziunilor provocate în urma accidentului.

Sursa

[http://www.rvtravel.com/sites/default/files/images/roadkill%20sign\(1\).jpg](http://www.rvtravel.com/sites/default/files/images/roadkill%20sign(1).jpg)

În plus, trebuie luate în calcul și cazurile de mortalitate indirectă legată de existența drumurilor, cauzate de facilitarea accesului în habitatul ursului a braconierilor, a diferitelor activități umane care pot să ducă la mortalități directe sau indirecte, de exemplu prin habituarea urșilor, care trebuie să fie împușcați din motive de siguranță publică sau prevenirea pagubelor.

Măsurile pentru reducerea riscului de accidente rutiere pot fi orientate atât către influențarea comportamentului animalelor cât și spre influențarea comportamentului șoferilor implicați în trafic.

2. Măsuri care vizează comportamentul șoferilor

Unele animale sălbatice prezintă o adaptabilitate ridicată la orice schimbare care are loc în mediul lor natural, fiind capabile să utilizeze orice sursă de hrană, fie de proveniență naturală, fie umană. Căile de comunicație, prin natura lor, pot să ofere o sursă de hrană pentru fauna sălbatică.

Deșeurile alimentare aruncate pe marginea drumurilor, în jurul parcarilor sau chiar din tomberoane, leșurile animalelor lovite de vehiculele din trafic, arborii cu fructe plantați

pe marginea drumurilor pot constitui o sursă mare de atracție pentru unele animale sălbatice, care duce la concentrări de efective în jurul unor astfel de zone. Numărul mai mare de animale decât densitatea normală a populației, în mod evident va conduce la un risc sporit de coliziune cu autovehiculele. Pentru a evita acest risc este absolut necesar:

- strângerea cu regularitate a deșeurilor de pe marginea drumurilor frecventate de animalele sălbatice și din parcuri;
- golirea frecventă a tomberoanelor de colectare a deșeurilor sau utilizarea unor recipiente rezistente;
- colectarea și tratarea corespunzătoare a cadavrelor animalelor moarte pe drumuri;
- culegere din timp a fructelor (mere, pere, prune etc.) de pe arborii aflați la marginea drumurilor;
- interzicerea cu desăvârșire a hrănirii din mașini a animalelor de către turiști, controlul regulat a respectării acestei interdicții.

Ce ar trebui să faceți pentru a reduce numărul accidentelor cu animale sălbatice?

Pe lângă măsurile speciale luate de autorități pentru a reduce coliziunile vehiculelor cu animalele, ca montarea gardurilor, iluminatul străzilor, afișarea semnelor de avertizare și altele, pentru diminuarea riscurilor de accidente venim în sprijinul participanților la trafic cu câteva sfaturi practice.

- Evitați orele de vârf. Încercați să conduceți cu atenție pe înserat și dimineața, deoarece atunci se produc cel mai frecvent coliziuni cu fauna sălbatică.
- Vizualizați cu atenție drumul. În timpul nopții utilizați faza lungă, atunci când este posibil, pentru a obține o vizibilitate cât mai largă și pentru a scana cât mai cuprinzător drumul urmărind ochii strălucitori ai animalelor. Dacă aveți un pasager, el ar trebui să acționeze ca o a doua pereche de ochi.
- Frâna. În cazul în care un animal stă pe drum sau traversează drumul, vă sfătuim să frânați. Niciodată nu presupuneți că animalul din calea dumneavoastră este în mișcare. Dacă nu reușiți să frânați la timp, nu încercați brusc să schimbați direcția, acest lucru ar putea duce la un accident foarte grav.
- Țineți capul sus. Acest lucru este esențial să-l aplicați mereu în timpul conducerii, cu atât mai mult în zonele frecventate de animale sălbatice. Opriți mașina dacă aveți nevoie să vă hidratați, să mâncați sau vreți să reglați radioul. Dacă aveți un pasager, el vă poate ajuta la unele activități de acest gen.
- Urmăriți semnele de avertizare. Un indicator de avertizare privind fauna sălbatică are forma unui triunghi cu contur roșu în interiorul căruia este o căprioară (sau un alt animal sălbatic). Acesta avertizează cu privire la un potențial pericol de accident și îi sfătuiește pe șoferi să fie precauți. Semnul nu cere ca șoferii să încetinească până la o anumită viteză, cu excepția cazului în care este însoțit de un indicator limitator de viteză. Aceste indicatoare de avertizare sunt amplasate în zonele rutiere cel mai frecventate de fauna sălbatică sau în locații cu risc crescut de coliziune. Conducătorii auto trebuie să respecte semnele de avertizare și orice schimbări de viteză asociate acestora.
- Diminuați viteza în zonele unde sunt montate panouri de avertizare cu privire la prezența exemplarelor de faună sălbatică. Viteza este unul dintre cei mai comuni factori de coliziune deoarece: reduce capacitatea șoferilor de a evita obiectele de pe șosea, extinde distanța necesară pentru oprire și mărește forța de impact, în caz de coliziune.
- Încetiniți dacă un animal traversează drumul în fața voastră și încărcați-vă cu răbdare; este posibil ca animalul să fie urmat de altele, care călătoresc împreună.
- Gândiți-vă „Ce s-ar întâmpla dacă...?”. Pregătirea mintală este un instrument util. Gândiți-vă și anticipați ce ați putea face dacă un animal v-ar ieși dintr-o dată în față sau ar fugi spre autovehiculul dumneavoastră. Este mai bine să vă gândiți și să învățați cum să evitați o întâlnire cu fauna sălbatică, decât să trebuiască să reacționați la o situație periculoasă în care nu sunteți pregătiți.

- Întrețineți autovehiculul dvs. : păstrați farurile curate pentru o bună iluminare și vizualizare, verificați starea de funcționare a ștergătoarelor de parbriz etc. Purtați centura de siguranță. În situația unui drum cu mai multe benzi, evitați să conduceți pe banda apropiată de șanț; de acolo pot ieși brusc în față animalele.

Ce ar trebui să faceți dacă vedeți un animal sălbatic pe drum?

- Să încetiniți. Timpul de reacție al șoferului este îmbunătățit la viteze mai mici, putând fi evitate mai ușor accidentele.
- Să anticipați comportamentul imprevizibil al tuturor animalelor sălbatice care ar putea ieși în drum.
- Să determinați ce face animalul și unde se îndreaptă.
- Unele animale călătoresc în grupuri: unde există un animal pot fi mai multe. Participanții la trafic trebuie să țină cont de acest aspect.

Sursa <http://jakthundar.ifokus.se/>

Ce se întâmplă dacă producerea accidentului este inevitabilă?

În anumite condiții, nu există altă alternativă decât să loviți animalul. Dacă este imposibil să evitați animalul:

- Direcționați-vă către locul de unde vine animalul, nu spre care se îndreaptă.
- Uitați-vă unde mergeți, nu la animal. Tendința este de a direcționa automobilul spre locul în care vă uitați – dacă vă veți uita la animal, acolo se va îndrepta și vehiculul.
- Dacă e inevitabil să nu-l loviți, încercați să nu loviți animalul în zona capului și frânați înainte de impactul cu animalul.

3. Ce faci când găsești un animal sălbatic aflat în dificultate?

În primul rând îl observi atent de la distanță, consulți un specialist și abia pe urmă iei o decizie. De cele mai multe ori să nu faci nimic sau să faci cât mai puțin este cea mai bună soluție.

Dacă ai găsit un animal bolnav sau rănit, cereți ajutorul celui mai apropiat centru de reabilitare a faunei sălbatice din zonă. Centrul pentru Reabilitarea Faunei Sălbatice ACDB din Focșani, jud. Vrancea poate fi apelat **gratuit** la numărul de TELVERDE **0800 800 778**.

În cazul în care animalul este grav rănit într-o coliziune cu vehicul, iar în urma accidentului există daune, apelați **112**.

De multe ori sângerările interne fatale sau afecțiunile organelor interne nu pot fi observate fără analize detaliate. Alungarea sau urmărirea mamiferelor de talie mare rănite, în lipsa posibilității de a le imobiliza chimic, trebuie evitate, deoarece animalul rănit poate fi pus în pericol sau poate reprezenta chiar el un pericol pentru om.

Nu este recomandat ca persoanele neinstruite să se ocupe de fauna sălbatică bolnavă sau rănită.

Semne că un animal este bolnav sau rănit:

- Șchiopătează
- Prezintă răni sau sângerări evidente
- Probleme de respirație
- Dificultate sau incapacitate de a sta în picioare
- Dificultate în ținerea capului ridicat
- Este letargic, cu imposibilitatea de a vedea și de a reacționa la stimuli
- Goluri în păr/blană/penaj
- Semne de traume neurologice, cum ar fi convulsii sau mersul în cerc
- Probleme de zbor pentru păsări
- Animale nocturne active în timpul zilei.

Capturarea și transportarea animalului

Niciodată să nu vă ocupați de un animal adult fără consultarea prealabilă a unui specialist în faună sălbatică. Chiar și animalele mici vă pot răni. Dacă ați fost mușcat de un animal sălbatic solicitați imediat asistență medicală. Medicii pot evalua riscul de expunere la rabie și vă pot administra tratament, dacă este necesar.

Cu excepția cazului în care primiți alte indicații, iată cum puteți face transportul animalului cât mai confortabil cât timp așteptați să vină ajutoarele:

- Puneți animalul într-o cușcă de transport. Dacă folosești o cutie de carton, fă-i găuri mici pentru a intra aerul (nu în timp ce animalul este în cutie). Căptușiți fundul cutiei cu un prosop (sau alt material textil gros) sau un ziar.
- Purtați mănuși atunci când manipulați animale sălbatică, ele pot transmite boli.
- Nu vă apropiați cu fața de animal, vă poate răni.
- Țineți animalul liniștit și transportați-l la veterinar sau la cel mai apropiat centru de reabilitare a faunei sălbatică.
- Foarte important este ca pe timpul manipulării și transportului să fie cât mai multă liniște și întuneric. Animalele sunt deja speriate, iar stresul suplimentar le poate agrava condiția medicală.
- Spălați-vă bine pe mâini după manipularea animalului.

! Nu încercați niciodată să eliberați un animal dintr-o cușcă sau capcană. Riscați să vă răniți sau să răniți animalul și ar putea fi o infracțiune în cazul în care animalul a fost prins în mod legal. Stați departe pentru a nu stresa animalul și apelați serviciul de urgență 112 în cazul în care suspectați un caz de braconaj.

După ce ați contactat pe cineva care vă poate ajuta, descrie-i animalul și starea lui fizică cât mai exact posibil.

Cum procedăm dacă găsim un pui de animal sălbatic?

Atunci când venim în contact cu fauna tânără sălbatică putem trage concluzia pripită că animalul este orfan și are nevoie de ajutor. Primul instinct este să încercăm să protejăm aceste animale, să le ajutăm să supraviețuiască, fiind uneori tentați să le luăm acasă. Cu toate acestea, de cele mai multe ori nu este cazul.

În fiecare an sunt preluați din natură de către oameni bine intenționați mulți pui de animale sălbatice considerați orfani. Însă acest lucru poate schimba radical viața animalului și, de cele mai multe ori, nu în bine, întrucât șansele de supraviețuire ale unui animal sălbatic în captivitate sunt minime.

Nu atingeți, nu mutați și nu luați acasă un pui de animal sălbatic decât dacă sunteți absolut siguri că acesta este orfan. Dacă nu sunteți siguri că animalul este orfan, îl priviți de la distanță, astfel încât părinților să nu le fie frică să se întoarcă la pui. Dacă părinții nu sunt prin preajmă, e important să știm că e foarte probabil ca aceștia să se ascundă de oameni și vor reveni la pui atunci când vom pleca din zona respectivă.

Mulți părinți se întorc la puii lor dimineața sau seara. Un pui care arată bine hrănit, are blana curată (sau penele) și ochi luminoși, cel mai probabil nu este orfan.

Fără dovezi evidente că puii sunt orfani sau în pericol, cel mai bine este să-i lăsați unde i-ați găsit și să nu interveniți cu nimic. Dacă însă puii găsiți sunt răniți, orfani și incapabili să-și poarte singuri de grijă sau în pericol, puteți contacta cel mai apropiat centru de reabilitare sau Centrul pentru Reabilitarea Faunei Sălbatice – ACDB la TELVERDE 0800 800 778.

Persoanele de contact de la Centrul pentru Reabilitarea Faunei Sălbatice – ACDB: biolog Matei Dragomir, telefon: 0766357115, și medic veterinar George Vlad, telefon: 0721458338.

Chiar și dacă aveți dubii, păstrați o distanță de siguranță față de animal și sunați-ne.

Puii de păsări

Adesea primăvara puii de păsări cad din cuiburi și pot fi găsiți pe sol, ceea ce nu înseamnă că necesită și ajutorul nostru. Acest fenomen poate face parte din procesul natural de învățare a zborului.

Dacă puii găsiți au penajul parțial sau complet format și nu prezintă afecțiuni medicale (sângerări, fracturi) cel mai bine este să-i lăsați în pace. Asigurați-vă că în zonă nu sunt amenințări (câini, pisici, copii) care să împiedice părinții să ajungă la pui. La fel procedați și dacă găsiți pui de la alte specii (ex: căprior, râs, urs etc). Pentru siguranță, puteți să-i monitorizați de la distanță următoarele zile.

Dacă puii sunt acoperiți de puf, cel mai probabil au căzut din cuib și trebuie să localizați cuibul și să-i puneți la loc. Părinții se vor întoarce în scurt timp să îi hrănească.

Dacă totuși sunteți siguri că puii sunt orfani și incapabili să aibă grijă de ei înșiși, cel mai indicat este să solicitați ajutorul specialiștilor încă de la început.

Trebuie să rețineți că animalele sălbatice trebuie tratate diferit față de cele domestice. Ținerea în captivitate a animalelor sălbatice, pe lângă faptul că este ilegală, este stresantă pentru animal. Acestea prezintă nevoi speciale (hrană adecvată, spațiu etc) care sunt greu sau chiar imposibil de obținut în captivitate. Un tratament neadecvat poate compromite viața animalelor sau va face imposibilă întoarcerea ulterioară a acestora în natură, iar scopul salvării și tratării animalelor sălbatice este întotdeauna eliberarea lor în natură.

Animalele sălbatice au alte cerințe nutriționale față de cele domestice.

Nu pot fi hrănite cu resturi de la masa noastră sau cu mâncarea câinilor și pisicilor. Nutriția corectă este esențială pentru dezvoltarea și sănătatea puilor de animale sălbatice. Pe deasupra, acestea trebuie să învețe de mici, de la părinții lor, să-și dezvolte instinctele de apărare, abilitățile de procurare a hranei în natură, lucruri care nu pot fi învățate de la oameni.

Chiar dacă sunt drăgălașe când sunt mici, animalele sălbatice, pe măsură ce cresc, își dezvoltă instinctele sălbatice, făcând dificilă interacțiunea cu ele. Acestea pot deveni agresive cu oamenii când ajung la maturitate.

Material realizat de **ACDB** în cadrul proiectului Wildlife Help finanțat de **Telekom** prin programul Teimplici.ro.